

НАУЧНА РЕЦЕНЗИЯ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“.

На основание: чл. 70 от Правилника за развитие на академичния състав в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов; Решение на Факултет „Финанси“, Протокол №2/14. 10. 2025 г. и ЗАПОВЕД №1194 Свищов, 17 октомври 2025 г. на Ректора на Стопанска академия "Д. А. Ценов" – Свищов)

КАНДИДАТ

Докторант МУСТАФА МЕТИНОВ МИМАНОВ

НАУЧЕН
РЪКОВОДИТЕЛ

Доцент д-р МАРИН МАРИНОВ

ДИСЕРТАЦИЯ
НА ТЕМА

ВЛИЯНИЕ НА ФИНАНСОВИТЕ КРИЗИ ВЪРХУ
ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ТЪРСЕНЕ В МОДНАТА ИНДУСТРИЯ

ИЗГОТВИЛ
РЕЦЕНЗИЯТА

Професор д-р Сава Христов Димов
Бургаски свободен университет
Програмен съвет по финанси и
счетоводство

Авторът на научната рецензия оценява всеки раздел от 0 до 10 точки.

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

0 - 10

Обхватност и обем. Дисертационният труд е в обем на 234 страници. Той стандартно съдържа: Въведение, Три глави, Заключение, Декларация за оригиналност на дисертационния труд, Използвана литература и Приложения. Необходимо е да се подчертае, че изследването на автора има практическа насоченост, която включва: - изследване на потребителското търсене в модната индустрия през XXI век; - открояване на специфичните особености на сектора, водещите фактори, които предопределят потребителското търсене на модни и луксозни стоки; - икономически анализ и оценка на въздействието на кризите от последните десетилетия върху глобалния моден и луксозен пазар; - резултати от извършеното анкетно проучване, което откроява спецификите на потребителското търсене на модни и луксозни стоки. Авторефератът е конструиран правилно, според техническите изисквания. Той отразява основните моменти на авторовата дисертация. Неговият обем е 39 страници, както следва: основен текст; справка с публикациите на докторанта; справка за съответствие с националните изисквания; и декларация за оригиналност. - Приложени брой фигури – 79; и брой таблици – 1	10
Логическа обоснованост на използваната структура. Авторовото изследване е изградено по логически обоснована схема, която включва: "Теоретични виждания за възникването и генезиса на финансовите кризи - Финансовите кризи в съвременната икономика - Потребителското търсене в модната индустрия през XXI век".	10
Библиография, стил на цитиране и препратки. Библиографията включва 236 източника - монографии, web-сайтове, научни сборници, доклади, информация от Националния статистически институт и други източници. Тя обхваща 202 източника на английски език (85.59%) и 34 на кирилица (14.41%). Това е показателно за капацитета на автора. Библиографията е цитирана коректно в дисертационния труд.	10

Приложения за допълнение на факти и хипотези. Оформено е автентично авторово приложение, което обхваща: Приложение 1. Анкетна карта, с. 206-214 (39 въпроса) и Приложение 2. Честотно разпределение на отговорите на респондентите (215-234) Смятам, че това е една от най-силните страни на авторовото научно изследване.	10
УВОД/ВЪВЕДЕНИЕ	
Актуалност и значимост на изследваната проблематика. Авторът се е опитал да ги посочи в началото и края на въведението на дисертацията и автореферата. Според мен, необходимо е той да приложи по-силни аргументи за отговор на въпроса – защо темата е актуална и значима, включително и в период на кризи?	7
Предмет, обект, цел и задачи на научното изследване. Те се дефинират на страници 2-3 от дисертационния труд. Освен посоченото, авторовото дисертационно изследване отразява: - Основните резултати от дисертацията; - Практическата значимост и приложимост на изследването. с. 4	10
Защитаваната научно-изследователска теза се опитва да докаже, че "специфичния характер на модния сектор и свързаните с него специфични модели на потребителско търсене оказват стабилизиращо въздействие върху развитието на сектора в условия на кризи". (с.2)	8
Ограничения при разработване на научното изследване. Аprobация на дисертационния труд. В първа част от Автореферата са посочени само с едно изречение, с.7. Логичен е въпроса: Какви трудности и препядствия срещнахте при системазизация на резултати от вашето изследване? Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на Катедрения съвет на катедра „Финанси и кредит“ при Факултет „Финанси“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов (Посочени в Автореферата, с. 2).	7

Използвани математико-статистически, симулационни, вероятностни и други методи. Методологията на изследването в дисертационния труд се основава на системния подход. При решаването на научните задачи (с.2-3, 1-7) са травиално са посочени историческия метод, сравнителния метод, индуктивния и дедуктивния метод, метода на анализа и синтеза, дескриптивния метод, метода на наблюдението, анкетни проучвания и други методи, съчетани с подходящ графически и статистически инструментариум. Онлайн анкетното проучване е извършено чрез инструмента Google Forms на Google Docs, а обработката на данните и тяхното представяне е извършено с помощта на MS Office Excel 365 и IBM SPSS 23.	9
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНО И НОРМАТИВНО ИЗСЛЕДВАНЕ	
Познаване и разбиране на основните факти, концепции и аксиоми - адекватно демонстрирано.	10
Критичен анализ на основните литературни и нормативни източници - такъв е приложен.	10
Валидност на приложените методи за събиране и обработка на информацията - перфектно.	10
ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ	
1) Необходимост от поставяне и решаване на проблема за обществото и икономиката. За целта е проведено анкетно емпирично проучване, което използва метода на отзовалите се Online респонденти. 2) Задължително трябва да се отбележи, че Online анкетното проучване е извършено чрез инструмента Google Forms на Google Docs, а обработката на данните и тяхното представяне е извършено с помощта на MS Office Excel 365 и IBM SPSS 23. 3) Значителна роля оказват и различните социални медии - Instagram (77%), Facebook (66%) и TikTok (48%), с. 175 4) Резултатите са представени СПОЛУЧЛИВО в параграф 3.3. "Потребителското търсене в модния сектор – състояние и тенденции." (132-175 от Дисертационния труд) чрез 11 авторови изводи, констатации и обобщения.	10

а. Публикации по темата на дисертационния труд. По темата на дисертационен труд са направени 5 самостоятелни научни публикации (само на английски език, в 2025 г.), както следва по заглавия (двоен формат): Статии - „Появата на първите финансови кризи в Европа – кратка историческа ретроспектива“. Прага, Чехия, 20-22 (2); - „Съвременни финансови кризи – причини, последствия, заключения“. Варшава, Полша, 3-5 (2) - „Появата на първите финансови кризи в Европа – кратка историческа ретроспектива“. Осло, Норвегия, 18-20 (2) Доклади - „Характеристики на съвременната модна индустрия“. Стокхолм, Швеция, 336-342 (7) - „Модата в съвременния свят“. Киев, Украйна, 816-821 (6) Всичко: 19 с. (16.01% публикуван дисертационен труд) (Приложени са съответни сертификати). б. Наукометричните индикатори за изпълнение на минималните национални и допълнителни изисквания са: - Национално изискване в брой точки: 30,00 - Общ сбор точки: 50,00 Общо преизпълнение: 66.67%.	10
Разработване на авторова методика за научно изследване на проблема.	10
Конкретност и приложимост на изводи и препоръки. Изведени са основни изводи по глави. Направени са заключителни изводи. Посочени са решения за преодоляване на някои негативни явления от съществуващата практика. Изведени са определени препоръки, насочени към управленския капацитет в българската икономика.	10
ПЛАГИАТСТВО И КОПИРАНЕ	
Плагиатство и използване на практиката "copy & paste". - Не съм установил посочената неетична практика. - Не е приложен доклад от определен софтуер – верификация за плагиатство: за автентичността на текстови документи, използващи база данни, откриване на съдържание, генерирано от изкуствен интелект и доклад за сходство, коефициенти KC1 и KC2. - Налице е авторов подход при обработка на база данни.	8

Копиране на тестове без използване на източници - не е констатирано.	10
Използвана система за библиографско цитиране и препратки. Използвани са библиографски стандарти като "Harvard Citation and Reference System" чрез "Free Harvard Citation Generator", и APA Formatting and Style Guide (7th Edition: American Psychological Association) и негов генератор - Free APA Citation Generator [Updated for 2025] - MyBib.	10
СТИЛ НА ПИСАНЕ И ФОРМАТ	
Правопис и пунктуация.	10
Научна терминология.	10
Визуализация на използвани данни (таблицы, диаграми и фигури).	10
Цялостно оформление на дисертационните тезиси (външно и вътрешно) - много акуратно.	10
ОСНОВНИ ПРИНОСНИ МОМЕНТИ	

Основните приноси моменти могат да се конкретизират: 1) Авторът прави систематизация и обобщение на основните научни направления в областта на изследването на финансовите кризи. Той откроява специфичните аспекти на ключовите постановки на водещите автори всяко научно направление. 2) Докторант Миманов доказва, че промяната на съвременните финансови пазари, глобализацията и навлизането на финансовите иновации, променят механизмите за възникване, разпространение и остротата на финансовите кризи. 3) Той защитава се тезата, че българската икономика относително бързо се възстановява от ефекта на Световната финансова криза. Ковид пандемията и войната в Украйна оказат негативно въздействие върху нейното устойчиво развитие. 4) Дисертантът отстоява твърдението, че модната индустрия не е единствено ангажирана за създаване на дрехи за функционална замяна. Тя чрез превръщането си в културен феномен е в основата на по-големи индустриални процеси. 5) Авторското анкетно проучване доказва, че: - Основните разходи на българските потребители са за регулярни месечни разходи (78%), покупка на базисни стоки и услуги (61%), които са свързани с ресторанти и заведения (83%), пътувания (50%), здраве и фитнес дейности (46%). - По честота на пазаруване на дрехи, българските потребители купуват няколко пъти в месеца (50%), най-често за функционална замяна (73%), или поради наличието на масови разпродажби, ценови промоции (50%) или за специални поводи (64%).		10
Достигнати авторски заключения, вследствие на тествани работни хипотези.		10
ОЦЕНКА НА АВТОРА В РЕЦЕНЗИЯТА:	6	Брой получени точки: 239

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ		Максимум 250
Гранични точки за оценяване (по-голямо от:)	Скала от-до (%)	Оценка
200	80-100%	Отличен (6)
150	60-79%	Мн. добър (5)
112,5	45-59%	Добър (4)
87,5	35-44%	Среден (3)

	<34%	Незадоволителна (2)
КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ		
1) Сериозни критични бележки, препоръки и забележки към дисертационния труд нямам. Убеден съм, че авторът отговаря на изпълнението на всички наукометрични индикатори и законови документи за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по съответната област и професионално направление. Според критериите за оценяване в рецензията, той акумулира 239 точки от 250, което е 95.6% от максималната граница, с 19.5% над граничната скала за най-високата оценка.		
2) Бих желал да поставя и един въпрос, а именно: Какви аргументи ще посочи докторант Миманов, за да докаже, че неговото научно изследване има по-скоро характер на маркетингово проучване, отколкото на дисертационен труд с изследване на финансови процеси и явления?		
ФИНАЛНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ		

На заключителното заседание на научното жури на 20 Януари 2026 г. с академична **убеденост и категоричност** ще гласувам с **“ДА”** за присъждане на образователна и научна степен **“доктор”** (по икономика) на докторант Мустафа Метинов Миманов по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси), област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика. След общото гласуване бих си позволил да поздравя кандидата, научния ръководител и членовете на неговото семейство за адекватната им помощ и подкрепа.

Дата: 15 Декември 2025 г.

Автор: професор д-р Сава Димов